

Број: 1935

Датум: 14.06.2021. године

АНАЛИЗА РАДА И КОРИШЋЕЊА ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ПОДУНАВСКОГ ОКРУГА ЗА 2020. ГОДИНУ

ОРГАНИЗАЦИЈА И РАД ЗДРАВСТВЕНЕ СЛУЖБЕ НА НИВОУ ПРИМАРНЕ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ ПОДУНАВСКОГ ОКРУГА

1.1. Организациона структура

На територији Подунавског округа здравствена заштита становништва се обезбеђује на примарном нивоу организације здравствене службе, односно у домовима здравља, а на секундарном нивоу у општим болницама. Примарни ниво, односно први професионални ниво здравствене заштите подразумева здравствену заштиту првог контакта, место где се пружа медицинска заштита (дијагноза, лечење и рехабилитација), као и низ активности које се односе на унапређење и очувања здравља и спречавања обољења.

Према уредби о Плану мреже здравствених установа („Сл. Гласник РС“ бр.5/2020, 11/2020, 52/2020 и 82/2020), на територији Подунавског округа примарни ниво заштите у 2020. години обезбеђивали су самостални дом здравља Велика Плана и домови здравља који су у саставу Здравствених центара Смедерево и Смедеревска Паланка.

Пандемија COVID-19 је обележила 2020. годину, као велики изазов за функционисање здравствених система свих земаља па и наше. У сва три дома здравља Подунавског округа, који има 184994 становника, од самог проглашења ванредне ситуације, организован је рад COVID амбуланти у којима је обављено 58483 прегледа због сумње на COVID-19 инфекцију.

1.2. Показатељи функционисања примарне здравствене заштите на територији Подунавског округа

Основни показатељи функционисања примарне здравствене заштите су: покривеност и обезбеђеност популације здравственом заштитом, коришћење примарне здравствене заштите, оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити као и показатељи садржаја рада, квалитета и ефикасности.

1.2.1. Покривеност и обезбеђеност популације

Просечна удаљеност институција примарне здравствене заштите од корисника на територији Подунавског округа креће се око 10 км, док проценат популације за коју је обезбеђена ПЗЗ одговара укупном броју становника за територију округа (према Процени броја становника РЗС Србије на дан 30.06.2019. године, 184994 становника).

Од укупног броја радника запослених на неодређено време, којих је 816 на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу, на дан 31.12.2019. године, њих 79,78% су здравствени радници и сарадници, а 20,22% су административни и технички

радници, што није у складу са новим Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама, где је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0% (табела 1).

Табела 1. Запослени на неодређено време у домовима здравља Подунавског округа на дан 31.12.2020. године

Дом здравља	ВИСОКА СТРУЧНА СПРЕМА							Виша стручна спрема	Средња стручна спрема	Стом. сестра/техничар	Немед. радници	УКУПНО
	ЛЕКАРИ			Стомат.	Фарм./Биохем.	Здрав. сарад.	УКУПНО					
	Свега	Опште медицине	Спец.									
Велика Плана	43	22	21	8	0	0	51	8	79	14	38	190
Смедерево	95	49	46	24	0	6	125	21	138	32	86	402
Смед. Паланка	52	15	37	8	1	2	63	17	89	14	41	224
Свега	190	86	104	40	1	8	239	46	306	60	165	816

*(Извор: Табела 6 Извештаја о реализацији плана. Укупан кадар у здравственим установама ПЗЗ на дан 31.12.2019. године)

Од укупног броја здравствених радника и сарадника (650) који су запослени на неодређено време на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу, њих 239 или 36,7% су са високом стручном спремом, а 412 или 63,3% са вишом и средњом стручном спремом (табела 1).

1.2.2. Коришћење примарне здравствене заштите

Коришћење примарне здравствене заштите на територији Подунавског округа посматрано је кроз: број прегледа/посета на једног становника/корисника и стопу коришћења.

Посматрајући рад и посете по службама у 2020. години, свих домова здравља Подунавског округа, анализа је показала да:

У оквиру *службе за здравствену заштиту предшколске деце* на нивоу Подунавског округа, коришћење здравствене заштите у 2020. години, код лекара ван саветовалишта остварено је у просеку са 5,2 посета на једно предшколско дете, а у саветовалишту је било 0,7 посета по једном детету док је код осталих медицинских радника било у просеку 2,3 посете по једном детету.

У *служби за здравствену заштиту школске деце* на нивоу Подунавског округа, у 2020. години, било је у просеку 2,9 посета код лекара по једном школском детету и 0,8 посета код осталих медицинских радника.

У *служби за здравствену заштиту жена* на нивоу Подунавског округа, у 2020. години, било је у просеку 0,24 посета код лекара ван саветовалишта и просечно 7,7 посета лекару у саветовалишту за труднице и 0,1 посета саветовалишту жена генеративног доба (од 15 до 49 година), док је просечан број посета осталим медицинским радницима био 0,27 посета на једну жену.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ПОЖАРЕВАЦ
Јована Шербановића 14, 12000 Пожаревац
Web: www.zzjzpo.rs, e-mail: zavodpo0311@mts.rs
Тел.: 012/222-568; 223-153; Факс: 012/220-913

У служби здравствене заштите одраслих на нивоу Подунавског округа, у 2020. години, реализовано је код лекара у просеку 4,4 посете по једном одраслом кориснику, а код осталих медицинских радника 2,1 посета по једном кориснику.

У служби здравствене заштите радника на нивоу Подунавског округа у 2020. години остварено је код лекара у просеку 1,3 посета по једном запосленом/кориснику и код осталих медицинских радника 1,1 посета по једном запосленом/кориснику.

У служби здравствене заштите из области денталне медицине на нивоу Подунавског округа у току 2020. године, било је у просеку 0,34 посета стоматологу по једном становнику/кориснику, реализовано 0,08 пломбирања зуба по једном становнику и извађено је 0,03 зуба на једног корисника, док је протетских радова урађено 3,88 на 1000 одраслих становника.

Табела 2. Посете по службама остварене у оквиру домова здравља Подунавског округа 2020. године

Дом здравља	ПОСЕТЕ											УКУПНО
	зз предшколске деце		зз школске деце		зз жена		зз одраслих		зз радника		Стоматол. зз	
	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	код лекара	Остали мед. радници	Стоматол. ординација	
Велика Плана	18738	4175	15614	1333	8210	768	88535	72849	16670	12110	13413	252415
Смедерско	28555	15556	35185	8773	19450	19128	263491	103082	40597	34069	34509	602395
Смедерска Паланка	15788	4366	21826	5439	7129	1808	163849	64744	0	0	15823	300772
СВЕГА	63081	24097	72625	15545	34789	21704	515875	240675	57267	46179	63745	1155582

Стопа коришћења примарне здравствене заштите, посматрана је као збир свих посета службама примарне здравствене заштите (посете лекару, саветовалишту, осталим медицинским радницима и стоматолошкој служби) (табела 2.), у односу на укупан број становника. На основу такве анализе показало се да је на територији Подунавског округа сваки становник у 2020. години, у просеку, имао 6,25 посета службама примарне здравствене заштите на годишњем нивоу.

1.2.3. Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити

Оптерећеност кадра у примарној здравственој заштити на територији Подунавског округа анализиран је кроз укупан број посета по једном лекару, као и броја становника по једном лекару у примарној здравственој заштити.

Оптерећеност медицинских радника свих домова здравља Подунавског округа по службама у 2020. години приказана је у табели 3.

Табела 3. Оптерећеност медицинских радника примарне здравствене заштите по службама на територији Подунавског округа у 2020. години

Редни број	СЛУЖБА	Посматрани период	Просечан број посета код лекара*	% од дефинисаних мера извршења	Просечан број посета код осталих мед.радника
1.	Здрав. заштита предшколске деце	годишње	2666,7	42,33 (6300)	926,8
		дневно	12,7		4,4
		у једном сату	1,8		0,6
2.	Здрав. заштита школске деце	годишње	3902,5	61,94 (6300)	575,7
		дневно	18,6		2,7
		у једном сату	2,7		0,4
3.	Здрав. заштита жена	годишње	1407,2	22,33 (6300)	943,7
		дневно	6,7		4,5
		у једном сату	1,0		0,6
4.	Здрав. заштита одраслих	годишње	6429,7	87,5 (7350)	2755,4
		дневно	30,6		13,1
		у једном сату	4,4		1,9
5.	Здрав. заштита радника	годишње	7568,4	102,97 (7350)	3078,6
		дневно	36,0		14,7
		у једном сату	5,1		2,1
6.	Здрав. заштита из области денталне медицине	годишње	1517,7	61,70 (2460)	
		дневно	7,2		
		у једном сату	1,0		

*Просечан број посета код лекара односи се на посете код лекара укупно, односно збир куративних и превентивних прегледа, док се просечан број посета код осталих медицинских радника односи само на куративне услуге.

Према приказаним подацима у Табели бр. 3 може се рећи да је оптерећеност здравствених радника на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу у току 2020. године била значајно умањена због посебног режима рада у ванредним околностима изазваним пандемијом SARS COV-2 вирусом.

Задовољајућа оптерећеност лекара била је једино у служби здравствене заштите радника са 7568 прегледа у 2020. години, односно 36 прегледа дневно или око 5 прегледа у једном сату. Највећа оптерећеност осталих медицинских радника посматраног округа била је такође у служби здравствене заштите радника са 3078,6 посета годишње, односно 15 посета дневно или око 2 посете у једном сату.

Према Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама и другим облицима здравствене службе („Службени гласник РС” број 43/2006, 112/2009, 50/2010, 79/2011, 10/2012, 119/2012, 22/2013 и 16/2018), којим су дефинисане мере извршења у примарној здравственој делатности, подаци из Табеле 4.

показију да су извршења лекара примарне здравствене заштите на територији Подунавског округа у току 2020. године драстично опала у односу на 2019. годину, у свим службама (табела 4).

Табела 4. Мере извршења лекара примарне здравствене заштите по службама на територији Подунавског округа у 2019. и 2020. години

Редни број	СЛУЖБА	мера извршења (%) 2019. године	мера извршења (%) 2020. године
1.	Здрав. заштита предшколске деце	79,91 (6300)	42,33 (6300)
2.	Здрав. заштита школске деце	112,63 (6300)	61,94 (6300)
3.	Здрав. заштита жена	57,93 (6300)	22,33 (6300)
4.	Здрав. заштита одраслих	131,91 (7350)	87,5 (7350)
5.	Здрав. заштита радника	126,37 (7350)	102,97 (7350)
6.	Здрав. заштита из области денталне медицине	107,55 (2460)	61,70 (2460)

Број становника по једном лекару у примарној здравственој заштити посматран је као однос укупног броја становника и броја лекара запослених на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу. На основу тако урађене анализе показало се да у Подунавском округу у просеку на једног лекара запосленог у примарној здравственој заштити долази око 974 становника ($184994 / 190 = 974$).

1.2.4. Рад службе лабораторијске дијагностике и хитне медицинске помоћи

У оквиру службе лабораторијске дијагностике домова здравља Подунавског округа који су рад поменуте службе приказали на нивоу примарне здравствене заштите (ДЗ Велика Плана и ДЗ Смедеревска Паланка), у 2020. години, посматран је укупан број остварених услуга. Услуге лабораторијске дијагностике за амбулантне пацијенте ДЗ Смедерево су приказане у табели која се односи на секундарну здравствену заштиту, заједно са услугама за стационарне пацијенте, јер је ова служба организационо смештена на секундарном нивоу здравствене заштите.

Према годишњем извештају о извршењу Плана рада за 2020. годину службе лабораторијске дијагностике на нивоу примарне здравствене заштите Подунавског округа,

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ПОЖАРЕВАЦ
Јована Шербановића 14, 12000 Пожаревац
Web: www.zzjzpo.rs, e-mail: zavodpo0311@mts.rs
Тел.: 012/222-568; 223-153; Факс: 012/220-913

укупан број остварених услуга износио је 383009 (Заједничке опште лабораторијске услуге 52804, Опште хематолошке анализе крви 59858, Хематолошке анализе коагулације у крви, односно плазми 18482, Биохемијске анализе у крви 2575, Биохемијске анализе у серуму 239171, Биохемијске анализе у урину 61694 и Биохемијске анализе у фецесу 1229), што представља извршење од 80,06% у односу на планиране вредности.

Остварени обим услуга по осигураном лицу (коришћење) на нивоу округа, без ДЗ Смедерево, код лабораторијских услуга износи 4,63 услуга (383009/82706 становника општине Велика Плана и Смедеревска Паланка).

У 2020. години на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу, услуге лабораторије користило је укупно 44280 осигураника, што је за 15,39% мање у односу на претходну годину.

У оквиру служби хитне медицинске помоћи на територији Подунавског округа у 2020. години, реализовано је укупно 161249 услуга, од којих су 44744 прегледи лекара (на терену 11441, први прегледи деце ради лечења 2049 и први прегледи одраслих ради лечења 31222) и 116505 дијагностичко терапијских услуга. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Подунавског округа у 2020. години ($33271/184994 \cdot 1000 = 179,85$), може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило око 180 лица на 1000 становника.

У поређењу са претходном годином, у оквиру посматране службе, укупан број остварених лекарских прегледа је мањи за 25,7%; а дијагностичко терапијских услуга је мањи за 19,8%.

На територији Подунавског округа у 2020. години, у оквиру санитетског превоза пређено је укупно 645382 километара (без медицинске пратње 580007 км и са медицинском пратњом 65375 км), што је у поређењу са претходном годином, без ванредне епидемиолошке ситуације мање за 53,29%.

ЗАКЉУЧАК

1. Од укупног броја запослених радника на неодређено време, на нивоу примарне здравствене заштите у Подунавском округу, на дан 31.12.2020. године, било је 79,78% здравствених радника и сарадника, а 20,22% административних и техничких радника, што није у складу са Правилником о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама, којим је дефинисан удео немедицинских радника у примарној здравственој заштити до 15,0%.

2. У Подунавском округу на једног доктора медицине у примарној здравственој заштити долази око 974 становника.

3. У току 2020. пандемијске године, у просеку, сваки становник Подунавског округа имао је око 6,25 посета службама примарне здравствене заштите, што је за 29% мање у односу на 2019. годину.

4. Највећа оптерећеност здравствених радника на нивоу примарне здравствене заштите у 2020. години за Подунавски округ, како лекара тако и осталих медицинских радника била је у служби за здравствену заштиту радника.

5. На основу броја извршених лабораторијских анализа, остварени обим услуга по осигураном лицу (коришћење) за ниво Подунавског округа, без ДЗ Смедерево, у 2020. години, износи 4,63 лабораторијске услуге.

6. На основу броја првих прегледа остварених у служби хитне медицинске помоћи на нивоу Подунавског округа у 2020. години, може се рећи да је услуге хитне медицинске помоћи користило око 180 лица на 1000 становника.

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАВОД ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ПОЖАРЕВАЦ
Јована Шербановића 14, 12000 Пожаревац
Web: www.zzjzpo.rs, e-mail: zavodpo0311@mts.rs
Тел.: 012/222-568; 223-153; Факс: 012/220-913

ПРЕДЛОГ МЕРА

-Интензивирати превентивни рад изабраног лекара и повећати обим превентивних прегледа свих категорија становништва (деца, жене, одрасло становништво, стара лица), као значајне мере у спречавању и раном откривању болести и поремећаја здравља.

- Обезбедити неопходан кадар за оптимални рад служби примарне здравствене заштите.

- Унапређење активности промоције здравља и здравственог васпитања, нарочито активности које су усмерене на осетљиве категорије становништва, стварањем здравих окружења и афирмацијом здравих стилова живота.

- Унапређење рада саветовалишта за хроничне болеснике.

- Унапређење услуга заштите менталног здравља.

- Унапређење квалитета рада и размене информација између изабраног лекара и лекара специјалиста одређених грана медицине који раде на вишим нивоима организације здравствене службе.

- Трагати за одрживим моделима који могу обезбедити бољу доступност здравствене службе свим корисницима здравствене заштите.

Аналізу сачинила:

др Весна Живановић
специјалиста социјалне медицине

Центар за промоцију здравља,
анализу, планирање, организацију
здравствене заштите, информатику
и биостатистику у здравству

Помоћник директора
Прим. др Сузана Петровић

Завод за јавно здравље Пожаревац
В. Д. Директор
др Ана Јовановић
